

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ У МИТНІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ТОВАРОЗНАВЦІВ

С.Е. Мороз

к.п.н., викладач Полтавського кооперативного технікуму

Сучасний етап розвитку системи вищої освіти в Україні пов'язаний не тільки з новими підходами до використання методів і засобів інформатизації навчального процесу, але і до самої технології навчання. Виробити у студентів потребу у навчанні впродовж життя – одне з головних завдань, які потребують першочергового вирішення у процесі впровадження нової парадигми вищої освіти – компетентнісного підходу.

Реалізація компетентнісного підходу передбачає широке використання у навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять, питома вага яких у навчальному процесі має становити приблизно 20-30%, залежно від напрямку підготовки. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації навчально-виховного процесу, яка має конкретну, передбачувану мету – створити умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. При інтерактивному навчанні навчальний процес відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх студентів. Це взаємодії, де студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, знають, вміють і здійснюють. Організація інтерактивного навчання ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером студентського колективу, не уможливорює, як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою [1].

Процес індивідуалізації освіти вимагає використання індивідуальних методологічних підходів у технології навчання, у зв'язку з чим актуальним і необхідним стає розробка нових методичних прийомів як на лекційних, так і на практичних заняттях. Дуже важливим у вивченні дисциплін митного спрямування є вибір найбільш ефективних інструментів впливу на сприйняття студента. Проблема індивідуалізації навчання пов'язана зі складністю вирішення очевидного протиріччя між колективним характером системи навчання у ВНЗ і суто індивідуальним засвоєнням компетенцій, що залежить від суб'єктивних мотивів навчання і психофізіологічних якостей студента.

Викладання дисциплін митного спрямування вимагає особливого підходу, який забезпечуватиме засвоєння у процесі навчання великого обсягу інформаційного матеріалу, і використання прикладних програмних продуктів, пов'язаних з митно-брокерською діяльністю. Дисципліни, такі як «Основи митної справи», «Митні платежі», «Митний контроль та митне оформлення» характеризуються відкритістю, динамічністю, тісними міждисциплінарними зв'язками. Наприклад, курс «Митний контроль та митне оформлення», яким завершується вивчення циклу дисциплін митного спрямування, виступає свого роду механізмом системного узгодження, системної кореляції між

дисциплінами, які вже вивчені, що дозволяє трансформувати знання студентів і підняти їх на якісно новий рівень.

Розглянемо можливості врахування індивідуальних особливостей студентів у забезпеченні щоденних занять з дисциплін митного спрямування. Відомо, що у людини в пам'яті залишається 10% того, що вона почула, 50% того, що побачила і 90% того, що вона виконала самостійно. Таким чином, придбання практичних навичок, з точки зору засвоєння навчального матеріалу, є найбільш ефективною формою навчання.

Наш досвід проведення практичних занять з митної справи свідчить, що у більшості студентів виникають складнощі з практичним застосуванням законодавчих актів та нормативних документів під час вирішення ситуаційних завдань. Оскільки студенти мають різний рівень готовності до самостійного освоєння положень нормативних документів, для реалізації індивідуального підходу до навчання на практичних заняттях з дисципліни «Митний контроль та митне оформлення», автором розроблена методика роботи у «малих групах».

Сутність запропонованого методу полягає у стимулюванні інтересу студентів до вивчення дисциплін митного спрямування. Робота у «малих групах» сприяє розвитку творчості, пізнавальної активності, самостійності студентів і спонукає майбутніх товарознавців до набуття нових знань, умінь і навичок у галузі митної справи, через участь у колективній співпраці.

Реалізація даної методики займає дві академічні години. На практичному занятті після вивчення певної теми і вирішення типових завдань, група студентів розбивається на підгрупи по 3-4 людини. У першій частині практичного заняття кожна підгрупа повинна скласти і вирішити свою власну ситуаційну задачу за пройденою раніше темою (30 хвилин). Завдання оформляється на окремому аркуші. Кожен студент дублює умову і рішення завдання у власному конспекті. При цьому студенти можуть звертатися до викладача за роз'ясненнями, якщо виникають якісь труднощі.

На даному етапі вирішується проблема з різним рівнем сприйняття та засвоєння інформації, отриманої на лекціях і практичних заняттях. Студент має можливість звернутися за роз'ясненнями не тільки до викладача, а й до одногрупників. Зазвичай на даному етапі ведеться активне обговорення всередині підгрупи умов і можливих варіантів вирішення завдання. Викладач зобов'язаний вести постійний аналіз того, як організована робота у підгрупах, для того щоб все відповідало заявленим стандартам. Переконаватися, що кожен студент робить свій внесок у загальну справу, всі допомагають один одному, ніхто не узурпує право винесення рішень і т.д. За необхідності, викладач може описати студентам, як виглядає їхня робота з боку.

Далі, після передачі умов складених задач викладачеві, той у довільному порядку проводить обмін завданнями між підгрупами. Після отримання умов завдань від іншої підгрупи, студенти повинні приступити до її вирішення (20 хвилин). У процесі виконання завдання студенти мають можливість отримати роз'яснення від членів іншої підгрупи, а також коментарі від викладача. Рішення отриманої задачі оформляється на окремому аркуші і передається тій підгрупі, яка її склала. Під час вирішення отриманого завдання студенти

оцінюють якість розробленої умови за 5-ти бальною шкалою. Критерії можуть змінюватися залежно від теми і спрямованості практичного заняття. Орієнтовні критерії оцінки якості складеної задачі:

- правильне трактування і використання положень законодавчого документа чи нормативно-правового акта з досліджуваної теми;
- рівень складності завдання;
- оригінальність умови задачі;
- відповідність задачі сучасній професійній ситуації, використання її даних на практиці.

Підгрупа студентів, яка склала задачу, отримавши її назад з готовим рішенням від іншої підгрупи, проводить оцінку за 5-ти бальною шкалою. Результати оцінок, як якості завдання, так і оцінки правильності рішень передаються викладачеві, який формує засобами презентації Microsoft PowerPoint результати роботи кожної з підгруп. У кінці заняття кожен студент має можливість побачити кінцевий результат роботи всіх підгруп у цілому. Йде обговорення отриманих балів. Проводиться рефлексія.

Таким чином, дана методика дозволяє вирішити проблему індивідуалізації навчання. Спільна робота, яку кожен студент використовує для власного навчання та навчання оточуючих, розвиває вміння спілкуватися, слухати, колективно вирішувати проблеми, досягати взаєморозуміння. При цьому підвищується рівень емпатії, розвивається вміння майбутнього фахівця поглянути на світ очима іншої людини. У роботі задіяні всі студенти.

Навчання у «малих групах», на відміну від навчання поодиночці, знімає страх перед невдачами у слабших студентів, робить міцнішими знання більш компетентних. Відбувається взаємне збагачення студентів у групі, вони обмінюються знаннями і різними способами дій. Правильно організована спільна робота активізує пізнавальну активність студентів, розвиває рефлексивні навички та сприяє реалізації компетентнісного підходу у навчанні.

Таким чином, урахування індивідуальних особливостей кожного студента з точки зору способу сприйняття інформації, дозволяє досягти не тільки цілей конкретного заняття, але й дозволяє майбутнім товаровознавцям вчитися сприймати будь-яку інформацію різними способами. У свою чергу, це стане запорукою успішності кожного студента під час самостійного вивчення дисциплін митного спрямування.

Список використаних джерел

1. Сучасний урок [Текст] : Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб. / О. Пошетун, Л. Пироженко, [О. Бобракова та ін.]; За заг. ред.: О.І. Пошетун. – К. : А.С.К., 2006. – 192 с.